

I. DISPOSICIONS GENERALS

MINISTERI DE LA PRESIDÈNCIA, RELACIONS AMB LES CORTS I MEMÒRIA DEMOCRÀTICA

4667 *Reial decret 451/2020, de 10 de març, sobre control i recuperació de les fonts radioactives òrfenes.*

Espanya disposa, des de fa dècades, d'un rigorós sistema de control regulador per a l'ús i la possessió de les fonts radioactives, que es fonamenta en el Reglament sobre instal·lacions nuclears i radioactives, aprovat pel Reial decret 1836/1999, de 3 de desembre, i el Reglament sobre protecció sanitària contra radiacions ionitzants, aprovat pel Reial decret 783/2001, de 6 de juliol, pels quals es va portar a terme la transposició de la Directiva 96/29/Euratom del Consell, de 13 de maig de 1996, per la qual s'estableixen les normes bàsiques relatives a la protecció sanitària dels treballadors i de la població contra els riscos que resulten de les radiacions ionitzants. No obstant això, no es pot descartar l'existència de fonts radioactives que estiguin al marge d'aquest sistema de control, bé perquè aquestes s'hagin utilitzat abans de la implantació del sistema de control esmentat o bé perquè procedeixen d'altres països mesclades amb altres mercaderies, com pot ser el cas de materials metàl·lics destinats al reciclatge.

De manera genèrica, es coneix per «font òrfena» la font radioactiva que, per qualsevol motiu, està fora del control reglamentari i, per tant, no té supervisió en aquest àmbit. Aquesta font radioactiva, que hauria de ser considerada i gestionada com a material radioactiu, pel fet de no estar identificada com a tal constitueix un motiu de risc per als treballadors, els membres del públic i el medi ambient, ja que pot provocar accidents en entorns que, en principi, no estan preparats per fer front a situacions d'aquest tipus.

Adicionalment al sistema de control a què s'ha fet referència, el Reial decret 229/2006, de 24 de febrer, sobre el control de fonts radioactives encapsulades d'alta activitat i fonts òrfenes, va ser la norma que va incorporar al dret espanyol la Directiva 2003/122/Euratom del Consell, de 22 de desembre de 2003, sobre el control de les fonts radioactives segellades d'activitat elevada i de les fonts òrfenes, que tenia com a objectiu evitar l'exposició dels treballadors i dels membres del públic a les radiacions ionitzants com a conseqüència d'un control inadequat de les fonts radioactives encapsulades d'alta activitat i de la possible existència de fonts òrfenes.

Les directives esmentades les ha derogat la Directiva 2013/59/Euratom del Consell, de 5 de desembre de 2013, per la qual s'estableixen normes de seguretat bàsiques per a la protecció contra els perills derivats de l'exposició a radiacions ionitzants, i es deroguen les directives 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom.

Aquest Reial decret té per objecte incorporar parcialment al nostre ordenament jurídic la dita Directiva 2013/59/Euratom del Consell, de 5 de desembre de 2013, pel que fa a les actuacions a portar a terme per a la detecció, el control i la gestió de les fonts òrfenes, i s'ha desplegat d'acord amb els principis de bona regulació, de conformitat amb el que requereix l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.

Atenent els principis de necessitat i eficàcia, la regulació d'aquestes actuacions obeeix a l'interès general, i redunda positivament en la protecció de les persones i el medi ambient contra els riscos derivats de les radiacions ionitzants.

En relació amb la possible presència de fonts òrfenes en materials metàl·lics destinats al reciclatge, cal indicar que, a Espanya, amb la finalitat de tractar d'evitar que es puguin produir incidents com a conseqüència de l'existència de material radioactiu en els materials metàl·lics que es reciclen, al novembre de 1999 es va signar un «Protocol de col·laboració sobre la vigilància radiològica dels materials metàl·lics» entre l'Administració espanyola i

els sectors industrials amb més implicació en activitats relacionades amb el reciclatge de materials metàl·lics, al qual posteriorment es van adherir els sindicats més representatius.

En aquest Protocol s'estableix una sèrie de compromisos i actuacions a portar a terme per cadascuna de les parts signants i per totes les empreses que s'hi vulguin adherir, d'una banda, a fi de garantir la vigilància radiològica dels materials metàl·lics, i evitar, si no hi ha altre remei, l'eventual fosa de fonts òrfenes i, de l'altra, establir les mesures a adoptar per portar a terme la gestió dels materials radioactius que siguin detectats en els materials metàl·lics esmentats, o que es puguin generar com a conseqüència d'un incident.

Tenint en compte això, es pot dir que una gran part dels objectius que es persegueixen amb la modificació de la Directiva 2003/122/Euratom del Consell, de 22 de desembre de 2003, ja els havia adoptat Espanya amb l'adopció del Protocol esmentat, si bé, amb l'aprovació d'aquest Reial decret, alguns dels compromisos assumits voluntàriament per les parts signants del Protocol esmentat s'incorporen a l'ordenament jurídic. No es volen generar impactes addicionals, excepte els estrictament necessaris per complir la Directiva 2013/59/Euratom, de 5 de desembre de 2013, i així s'actua en conseqüència amb els principis de proporcionalitat i eficiència.

Amb la finalitat de fer front a les necessitats anteriors, en aquest Reial decret s'estableixen les mesures, els requisits de vigilància i control i els procediments d'actuació, en cas de detecció o processament de fonts, que s'han d'adoptar en les instal·lacions destinades a la recuperació, l'emmagatzematge o la manipulació de materials metàl·lics per al seu reciclatge.

S'hi estableix l'obligació que les instal·lacions esmentades s'inscriguin en un registre habilitat en el Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic, i compleixin uns requisits d'instrumentació, que depenen del tipus d'activitat que es porti a terme en la instal·lació i de la quantitat de materials metàl·lics que processin anualment.

A més del Protocol de novembre de 1999 esmentat, aquest Reial decret preveu l'existència d'altres acords previs relatius a la vigilància, el control i els procediments d'actuació en les instal·lacions, els llocs o les situacions en què és més probable que apareguin o es processin aquest tipus de fonts, com el «Protocol Megaport», subscrit l'any 2010, a fi d'establir les actuacions a seguir en cas de detecció d'un moviment inadvertit o un trànsit il·lícit de material radioactiu en ports d'interès general a Espanya. En aquest sentit, la seguretat jurídica es veu reforçada amb l'adopció d'aquest Reial decret.

Així mateix, en aquest Reial decret es preveu la possibilitat que les autoritats, els organismes i les entitats públiques competents, amb la participació del Consell de Seguretat Nuclear, valorin l'oportunitat de l'establiment d'altres protocols per a la vigilància, el control i la detecció de fonts òrfenes en altres llocs importants de trànsit de persones o mercaderies, diferents dels ports marítims d'interès general.

En aquest Reial decret també s'indiquen determinades actuacions a portar a terme per fer front a incidents o emergències radiològiques degudes a fonts òrfenes, tant en el nivell d'autoprotecció com en el nivell exterior de resposta.

S'hi estableixen, a més, requisits d'informació i formació dels treballadors d'instal·lacions on sigui més probable l'aparició de fonts òrfenes, així com el manament de desplegar programes de sensibilització de la població i la possibilitat de portar a terme campanyes de recuperació de fonts òrfenes.

En aquest sentit, cal recordar que, entre els anys 2007 i 2008, l'Administració espanyola, amb l'assessorament del Consell de Seguretat Nuclear i la participació de l'Empresa Nacional de Residus Radioactius, SA, SME (ENRESA), va portar a terme una campanya a escala nacional per a la recerca, recuperació i gestió de fonts òrfenes.

D'altra banda, també s'hi fixen els recursos financers necessaris per fer front a la retirada de les fonts i a qualsevol emergència radiològica provocada per aquestes.

En l'elaboració d'aquest Reial decret han estat consultats, atenent el principi de transparència, els agents econòmics sectorials i socials interessats i les comunitats autònomes, i s'ha sotmès, en la seva fase de projecte, al tràmit d'audiència i informació pública, d'acord amb el que disposa la Llei 50/1997, de 27 de novembre, del Govern.

Així mateix, aquest Reial decret ha estat elaborat en virtut de l'article 94 de la Llei 25/1964, de 29 d'abril, sobre energia nuclear, que autoritza el Govern «perquè estableixi els reglaments necessaris per a la seva aplicació i desplegament», i ha estat proposat pel Consell de Seguretat Nuclear, del qual ha rebut l'informe favorable.

Finalment, cal indicar que el projecte s'ha comunicat a la Comissió de la Unió Europea, d'acord amb el que estableix l'article 33 del Tractat constitutiu de la Comunitat Europea de l'Energia Atòmica (Euratom).

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1.29a, 7a, 23a, 10a i 16a de la Constitució, pel qual s'atribueix a l'Estat la competència exclusiva en matèria de seguretat pública, legislació laboral, legislació bàsica sobre protecció del medi ambient, comerç exterior, i bases i coordinació general de la sanitat, respectivament.

A continuació s'identifiquen els articles de desplegament bàsic de dret intern d'aquest Reial decret, que, per tant, no procedeixen directament de la Directiva 2013/59/Euratom del Consell, de 5 de desembre de 2013: els articles 3, 20 i 21, relatius a la competència en l'aplicació, les inspeccions i les infraccions dels preceptes que estableix el Reial decret, i l'article 5, relatiu al Protocol per a la col·laboració sobre la vigilància radiològica dels materials metàl·lics, abans esmentat.

El projecte es va incloure en el Pla anual normatiu 2018 de l'Administració General de l'Estat.

En virtut d'això, a proposta de la ministra per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic; del ministre de l'Interior; de la ministra de Treball i Economia Social, i del ministre de Sanitat, amb l'aprovació prèvia del ministre de Política Territorial i Funció Pública, per suplència, el ministre d'Agricultura, Pesca i Alimentació en virtut del Reial decret 351/2019, de 20 de maig, d'acord amb el Consell d'Estat, i amb la deliberació prèvia del Consell de Ministres en la reunió del dia 10 de març de 2020,

DISPOSO:

CAPÍTOL I

Disposicions generals

Article 1. *Objecte i àmbit d'aplicació.*

1. Aquest Reial decret té per objecte evitar o, almenys, reduir en tant que sigui possible l'exposició dels treballadors i dels membres del públic a les radiacions ionitzants, i la contaminació del medi ambient, com a conseqüència de l'existència de fonts òrfenes.

2. Sense perjudici de la reglamentació vigent en matèria d'instal·lacions nuclears i radioactives, aquest Reial decret és aplicable als llocs i les circumstàncies en què es poden trobar fonts òrfenes, com ara les instal·lacions destinades a la recuperació, l'emmagatzematge o la manipulació de materials metàl·lics per al seu reciclatge, els ports marítims d'interès general o altres llocs importants de trànsit de persones o mercaderies, les empreses o persones que tinguin en poder seu fonts que no estiguin sotmeses al control reglamentari, així com a les altres circumstàncies en què es puguin trobar fonts òrfenes en qualsevol lloc per possible abandonament, pèrdua, extraviament o robatori.

Article 2. *Definicions.*

Als efectes d'aquest Reial decret, s'entén per:

- a) Acereria: planta dedicada a la producció d'acer mitjançant el reciclatge o a partir de ferro colat o prereduïts.
- b) Ferralla: material amb un contingut elevat en metalls fèrrics o no fèrrics susceptible de ser sotmès a diferents operacions per al seu reciclatge.
- c) Empresa adscrita: persona física o jurídica que porta a terme activitats destinades a la recuperació, l'emmagatzematge, la manipulació o el processament de materials

metàl·lics i ferralla, i que és usuària o gestora d'instal·lacions inscrites en el Registre d'instal·lacions de vigilància radiològica que preveu el Protocol de col·laboració sobre la vigilància radiològica dels materials metàl·lics, subscrit el 2 de novembre de 1999.

d) Espectròmetre: dispositiu destinat a obtenir espectres de radiació gamma amb la finalitat de determinar la presència i l'abundància relativa dels radionúclids emissors.

e) Exposició dels membres del públic: exposició de les persones a radiacions ionitzants, exclosa qualsevol exposició ocupacional o mèdica.

f) Font en desús: font que s'ha deixat d'utilitzar, sense que hi hagi la intenció d'utilitzar-la més en la pràctica per a la qual es va concedir l'autorització, però que segueix necessitant una gestió segura.

g) Font òrfena: font radioactiva el nivell d'activitat de la qual, en el moment de ser descoberta, és igual o superior al valor d'exempció establert a les taules A i B de la Instrucció IS/05 del Consell de Seguretat Nuclear, i esmentades a l'annex I del Reglament sobre instal·lacions nuclears i radioactives, aprovat pel Reial decret 1836/1999, de 3 de desembre, i que no estigui sotmesa al control regulador, perquè mai no ho ha estat o bé perquè ha estat abandonada, perduda, extraviada, robada o transferida d'una altra manera sense l'autorització deguda. Als efectes d'aquest Reial decret, dins del concepte de font òrfena s'inclou també el material radioactiu que no estigui sotmès al control regulador pels mateixos motius que els descrits per a les fonts òrfenes pròpiament dites.

h) Fosa: fabricació de peces a partir de fondre (fondre i liquar) els metalls, i introduir-los en una cavitat (buidatge, emmotllament), anomenada *motlle*, on se solidifiquen.

i) Instrumentació portàtil: qualsevol instrument que es pot moure o transportar amb facilitat i que serveix per efectuar una vigilància radiològica. Serveix per mesurar petites quantitats de material.

j) Material radioactiu: material que conté substàncies radioactives.

k) Membres del públic: persones que poden estar sotmeses a una exposició que no sigui ocupacional o mèdica.

l) Operador: persona física o jurídica que disposa d'una autorització per dur a terme en una instal·lació activitats relacionades amb la manipulació, l'emmagatzematge o el transport de mercaderies.

m) Pòrtic de detecció: monitor de radiació que consta de diversos detectors d'escintil·lació que es col·loquen en un arc sota el qual passen els vehicles per detectar la presència de material radioactiu. Serveix per dur a terme la vigilància radiològica de grans quantitats de material.

n) Sistema de vigilància i control radiològics: conjunt constituït pels detectors fixos o portàtils per a la detecció i mesura de la radiació, el personal degudament qualificat i entrenat per a l'operació i la interpretació dels resultats proporcionats pels equips i sistemes esmentats, i els procediments operatius per actuar en els casos en què sigui necessari.

ñ) Substància radioactiva: qualsevol substància que conté un o més radionúclids l'activitat o la concentració d'activitat dels quals no es pot considerar menyspreable des del punt de vista de la protecció radiològica.

o) Tècnic en protecció radiològica: persona degudament qualificada que forma part d'un servei o una unitat tècnica de protecció radiològica i que, sota la direcció del cap de servei o unitat tècnica de protecció radiològica, duu a terme les activitats pròpies del servei o la unitat esmentats.

p) Tècnic acreditat en protecció radiològica: tècnic amb coneixements acreditats o reconeguts de protecció i instrumentació radiològica pertanyent a una empresa adscrita o a una unitat tècnica de protecció radiològica.

Article 3. *Autoritats competents.*

L'aplicació del que preveu aquest Reial decret correspon al Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic, sense perjudici de les competències específiques d'altres ministeris, de les comunitats autònomes, del Consell de Seguretat Nuclear o d'altres organismes de les administracions públiques.

CAPÍTOL II

Instal·lacions destinades a la recuperació, l'emmagatzematge o la manipulació de materials metàl·lics per al seu reciclatge

Article 4. *Vigilància i control radiològics.*

Les instal·lacions destinades a la recuperació, l'emmagatzematge o la manipulació de materials metàl·lics per al seu reciclatge han de disposar d'un sistema documentat de vigilància i control radiològics.

Article 5. *Protocol de col·laboració.*

1. En les instal·lacions adscrites al Protocol de col·laboració sobre la vigilància radiològica dels materials metàl·lics, subscrit el 2 de novembre de 1999, el registre de les instal·lacions, la vigilància i el control radiològics i els procediments d'actuació en cas de detecció de fonts òrfenes, d'incidents i emergències, s'han de dur a terme en el marc d'aquest Protocol.

2. Les instal·lacions no adscrites al Protocol esmentat han de complir els requisits específics que estableixen els articles 6, 7, 8, 9, 10, 13 i 14.

Article 6. *Registre d'instal·lacions.*

1. Les instal·lacions a què es refereix aquest capítol les han de declarar els seus titulars davant la Direcció General de Política Energètica i Mines mitjançant la seva inscripció en un registre electrònic habilitat en aquesta Direcció General. La inscripció l'han de sol·licitar els titulars a la Direcció General esmentada en un termini de tres mesos després de l'inici de la seva operació comercial. La inscripció en el registre té un caràcter declaratiu.

2. El registre ha de contenir almenys la informació següent:

a) La raó social i el codi d'identificació fiscal (CIF) del titular de la instal·lació. En el cas d'instal·lacions de gestió de residus inscrites en el Registre de producció i gestió de residus que estableix la Llei 22/2011, de 28 de juliol, de residus i sòls contaminats, s'hi ha d'indicar addicionalment el número d'identificació mediambiental (NIMA).

b) La memòria descriptiva de la instal·lació.

1. La localització.
2. Les característiques bàsiques de la instal·lació.
3. La descripció dels processos que duu a terme.
4. Els plànols d'edificis, vials, entrades, etc.
5. La producció mitjana anual aproximada.

c) La descripció del sistema de vigilància radiològica.

1. La instrumentació automàtica.
2. La instrumentació mòbil.
3. La instrumentació per a la vigilància del procés.

d) Els procediments utilitzats per aplicar el sistema de vigilància i control radiològics.

e) La descripció de l'àrea d'aïllament per a l'emmagatzematge temporal del material radioactiu.

f) El contracte o l'acord amb una unitat tècnica de protecció radiològica (UTPR) autoritzada pel Consell de Seguretat Nuclear per a la prestació de serveis en l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret.

3. Qualsevol canvi en la informació anterior s'ha de comunicar a la Direcció General de Política Energètica i Mines en el termini màxim d'un mes des que es produeixi.

4. La Direcció General de Política Energètica i Mines ha de donar trasllat de la informació relativa a aquest Registre al Consell de Seguretat Nuclear i a la Direcció General de Protecció Civil i Emergències.

Article 7. Requisits d'instrumentació per instal·lació.

1. Dependent del tipus d'activitat que hagin de dur a terme les instal·lacions destinades a la recuperació, l'emmagatzematge o la manipulació de materials metàl·lics per al seu reciclatge, els seus titulars o els gestors d'aquestes han d'instal·lar, operar i mantenir un sistema de vigilància i control radiològics amb la instrumentació següent com a mínim:

Tipus d'instal·lació	Pòrtic de detecció	Instrumentació portàtil	Espectròmetre
Foneria que processi ferralla de paquet d'estampació i altres materials metàl·lics procedents directament de centres productius.		X	
Foneria que processi més de 10.000 Tm de ferralla l'any.	X	X	X
Foneria que processi 10.000 Tm de ferralla o menys l'any.		X	
Acereria.	X	X	X
Empresa amb fragmentadores.	X	X	
Empresa amb premses de cisalla la força de tall de les quals sigui superior a 500.000 kg.	X	X	
Instal·lació que processi més de 100.000 Tm de ferralla l'any.	X	X	
Instal·lació que processi 100.000 Tm de ferralla o menys l'any.		X	

2. Les instal·lacions que processin 1.000 Tm de ferralla o menys l'any no estan obligades a disposar d'instrumentació de vigilància i control radiològics, encara que és recomanable que disposin d'instrumentació portàtil.

Article 8. Actuacions en cas de detecció de material radioactiu.

En cas que es detecti la presència de material radioactiu, el titular o gestor de la instal·lació on es produeixi la detecció ha de dur a terme immediatament les actuacions següents:

a) Contactar amb una unitat tècnica de protecció radiològica autoritzada pel Consell de Seguretat Nuclear per a la prestació de serveis en l'àmbit d'aplicació d'aquest Reial decret, per dur a terme una caracterització radiològica en què s'indiqui l'activitat del material, així com l'isòtop radioactiu que conté.

b) Efectuar una sol·licitud de transferència a la Direcció General de Política Energètica i Mines perquè autoritzi la retirada d'aquest material per part d'ENRESA de conformitat amb els requisits que estableix l'article 13. Juntament amb la sol·licitud, s'hi ha d'adjuntar l'informe fet per la unitat tècnica de protecció radiològica, el qual ha d'avaluar el Consell de Seguretat Nuclear.

c) Custodiar de manera segura i aïllar, a fi de protegir els treballadors de la instal·lació, els membres del públic i el medi ambient, el material detectat fins a la seva retirada per part d'ENRESA.

Article 9. Actuacions davant accidents o emergències radiològics.

1. En cas de processament de fonts radioactives, s'han de dur a terme les accions següents:

a) El titular o gestor de la instal·lació ha d'aturar qualsevol activitat productiva involucrada en el processament de la font radioactiva, ha de desplegar les mesures d'autoprotecció necessàries i n'ha d'informar immediatament el Consell de Seguretat Nuclear, la Direcció General de Política Energètica i Mines, l'òrgan competent en matèria de protecció civil de la comunitat autònoma i la Delegació o Subdelegació del Govern.

b) El Consell de Seguretat Nuclear ha d'avaluar les dades subministrades per l'empresa i ha d'informar la Direcció General de Política Energètica i Mines, l'òrgan competent en matèria de protecció civil de la comunitat autònoma i ENRESA sobre les accions urgents que ha de portar a terme la instal·lació a fi de protegir els treballadors de la instal·lació, els membres del públic i el medi ambient.

c) La Direcció General de Política Energètica i Mines ha de requerir a la instal·lació la realització i posada en pràctica, amb l'informe previ del Consell de Seguretat Nuclear, d'un pla per a la neteja i descontaminació de la instal·lació, el qual ha d'estar redactat i executat per una unitat tècnica de protecció radiològica autoritzada pel Consell de Seguretat Nuclear per a la prestació d'aquest servei i per al control dels treballs associats, així com ratificat pel titular de la instal·lació.

d) Els treballs necessaris per a la posada en pràctica del pla esmentat els ha de dur a terme personal exposat i els ha de controlar una unitat tècnica de protecció radiològica autoritzada pel Consell de Seguretat Nuclear per a la prestació d'aquesta classe de serveis. No obstant això, alguns treballs els pot portar a terme personal de la mateixa instal·lació amb l'autorització prèvia del Consell de Seguretat Nuclear.

e) ENRESA s'ha d'encarregar de la gestió final de tots els residus radioactius generats durant l'incident, i és aplicable el que preveu l'apartat 9. Quart de la disposició addicional sisena de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, declarada vigent per la Llei 24/2013, de 26 de desembre, del sector elèctric, en relació amb la taxa per la prestació de serveis de gestió dels residus radioactius esmentats.

2. Les activitats incloses en el pla per a la neteja i descontaminació de la instal·lació no es poden donar per finalitzades fins que el Consell de Seguretat Nuclear n'emeti un informe favorable a la Direcció General de Política Energètica i Mines, i aquesta ho comuniqui al titular. En cap cas el titular o gestor de la instal·lació no pot utilitzar, comercialitzar o disposar de materials metàl·lics contaminats sense l'autorització expressa de la Direcció General de Política Energètica i Mines, amb l'informe previ preceptiu del Consell de Seguretat Nuclear.

Article 10. Importacions de metalls.

En les adquisicions de materials metàl·lics semiacabats i ferralla en països no pertanyents a la Unió Europea, l'empresa destinatària ha d'exigir a l'empresa expenedora un certificat en què s'indiqui que el carregament esmentat ha passat per algun tipus de control radiològic. Aquest certificat ha de contenir, almenys, la informació següent:

a) La identificació de la instal·lació exportadora (el nom, l'adreça, el número de telèfon, altres dades d'identificació).

b) La identificació de la instal·lació importadora (el nom, l'adreça, el número de telèfon, altres dades d'identificació).

c) El tipus i la quantitat de ferralla o materials metàl·lics semiacabats de l'enviament.

d) Els detalls de la vigilància radiològica portada a terme, com ara els instruments utilitzats i les lectures obtingudes; la distància entre l'equip de vigilància i el material objecte d'inspecció.

e) El fons i els nivells de recerca utilitzats.

f) El nom, la signatura i el càrrec de la persona degudament capacitada que va dur a terme la vigilància.

- g) La declaració que no es va descobrir material radioactiu en l'enviament.
- h) La data i el lloc de la vigilància radiològica efectuada.

CAPÍTOL III

Llocs importants de trànsit

Article 11. *Ports marítims d'interès general.*

Les autoritats, els organismes i les entitats públiques competents, amb la participació del Consell de Seguretat Nuclear, han d'establir, mitjançant un protocol d'actuació, el sistema de vigilància i control radiològics, així com el procés de notificació i els procediments d'actuació corresponents, a fi de detectar i controlar els possibles moviments inadvertits o els trànsits il·lícits de fonts òrfenes en mercaderies dels ports d'interès general.

Article 12. *Altres llocs importants de trànsit de persones o mercaderies.*

Les autoritats, els organismes i les entitats públiques competents, amb la participació del Consell de Seguretat Nuclear, han de valorar l'oportunitat i la idoneïtat de l'establiment de protocols per a la vigilància, el control i la detecció de fonts òrfenes en altres llocs importants de trànsit de persones o mercaderies diferents dels ports marítims d'interès general, en funció del risc d'exposició dels membres del públic.

CAPÍTOL IV

Altres disposicions

Article 13. *Transferència de material radioactiu sense titular.*

1. Les transferències de material radioactiu sense titular a ENRESA, detectats en les instal·lacions o els llocs que esmenten els capítols II i III, requereixen l'autorització de la Direcció General de Política Energètica i Mines, amb l'informe previ del Consell de Seguretat Nuclear.

Les sol·licituds de transferència s'han d'acompanyar amb la documentació següent:

- a) La identificació de l'empresa o entitat.
- b) La descripció del material o els equips radioactius.
- c) La procedència dels materials o equips radioactius.
- d) La ubicació del lloc d'emmagatzematge segur del material o els equips radioactius.
- e) Els mitjans de senyalització i seguretat de què es disposi per impedir l'accés de personal no autoritzat als materials o equips radioactius la transferència dels quals se sol·licita.
- f) L'informe fet per la unitat tècnica de protecció radiològica autoritzada pel Consell de Seguretat Nuclear per a la prestació de serveis en aquest àmbit.

2. La transferència del material radioactiu sense titular que es detecti en espais públics l'han de dur a terme els ajuntaments responsables, per a la qual cosa han d'emplenar la informació aplicable de les sol·licituds corresponents amb l'assessorament d'ENRESA, que en aquest cas ha d'exercir les funcions assignades a les unitats tècniques de protecció radiològica.

3. La transferència del material radioactiu sense titular que es detecti en espais privats l'ha de dur a terme el titular de l'espai privat esmentat, per a la qual cosa ha d'emplenar la informació aplicable de la sol·licitud corresponent amb l'assessorament d'ENRESA.

Article 14. *Informació i formació dels treballadors.*

1. La informació i formació de la direcció i dels treballadors potencialment exposats de les instal·lacions a què es refereixen els capítols II i III, per part dels titulars d'aquestes instal·lacions, s'ha d'efectuar d'acord amb el que preveu el seu pla d'autoprotecció, elaborat d'acord amb el que estableix el Reial decret 393/2007, de 23 de març, pel qual s'aprova la Norma bàsica d'autoprotecció dels centres, establiments i dependències dedicats a activitats que puguin donar origen a situacions d'emergència, o la norma que el substitueixi, que ha d'incloure i desplegar almenys els aspectes següents:

- a) La informació sobre la possibilitat de trobar una font.
- b) El coneixement i la formació sobre els mètodes de detecció visual de les fonts, així com dels seus contenidors.
- c) Les nocions bàsiques sobre les radiacions ionitzants, els seus efectes i les mesures de protecció contra aquestes radiacions.
- d) El coneixement i la formació sobre les mesures que s'han de prendre *in situ* en cas que es detecti o se sospiti la presència d'una font abans o després del seu processament en la instal·lació.
- e) El coneixement i la formació sobre l'operació i el manteniment de la instrumentació de vigilància i control radiològics disponible en la instal·lació.

En les instal·lacions que no disposin d'un pla d'autoprotecció, la informació i formació han d'estar guiades pel que estableix la Norma bàsica d'autoprotecció esmentada, i han d'incloure i desplegar els aspectes enumerats anteriorment.

2. Aquesta informació i formació les han d'impartir tècnics acreditats en protecció radiològica dels mateixos titulars o d'unitats tècniques de protecció radiològica autoritzades pel Consell de Seguretat Nuclear per prestar serveis d'assessorament en matèria de recuperació de fonts òrfenes.

3. Les activitats d'informació i formació als treballadors han de quedar registrades i documentades. Els registres i la resta de la documentació associada a aquestes activitats els ha de signar un tècnic en protecció radiològica o un tècnic acreditat en protecció radiològica.

Article 15. *Resposta davant emergències radiològiques.*

Les actuacions de resposta a portar a terme per fer front a emergències radiològiques degudes a fonts òrfenes han de ser les que estableixen, en funció del cas, els plans d'autoprotecció de cada instal·lació o activitat; els acords i protocols que referencien els articles 5, 11 i 12; les que indica l'article 9, i les que estableixen els plans de protecció civil davant emergències radiològiques derivats de la Directriu bàsica de planificació de protecció civil davant el risc radiològic, aprovada pel Reial decret 1564/2010, de 19 de novembre, que siguin aplicables.

Article 16. *Programa de sensibilització general.*

El Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic i el Consell de Seguretat Nuclear han de proporcionar en les seves pàgines web informació que millori la sensibilització general sobre la possible presència de fonts òrfenes i els seus riscos associats, orientada fonamentalment a informar la població i serveis públics com ara cossos i forces de seguretat, bombers, equips de salvament i rescat, sanitaris, etc., sobre la manera de procedir i la manera de notificar-ho a les autoritats competents en cas d'aparició de fonts òrfenes.

Article 17. *Actuacions en cas de presència de fonts òrfenes.*

Qualsevol persona que sospiti de la presència d'una font òrfena ha de notificar aquesta situació als serveis d'emergència de la comunitat autònoma, els quals n'han d'informar el Consell de Seguretat Nuclear, que ha de garantir la ràpida disponibilitat d'assessorament i

assistència tècnica especialitzada, l'objectiu primordial de la qual és la protecció radiològica dels treballadors i els membres del públic, així com la seguretat de la font.

Article 18. *Campanyes de recuperació de fonts òrfenes.*

El Ministeri per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic, amb l'assessorament del Consell de Seguretat Nuclear, ha d'organitzar, en cas que es consideri convenient, campanyes de recuperació de fonts òrfenes que procedeixin d'activitats del passat.

Article 19. *Recursos financers per a la gestió de fonts òrfenes.*

Els costos derivats de la gestió de les fonts òrfenes, així com de les intervencions per a la recuperació de les fonts esmentades o per fer front a les emergències radiològiques provocades per aquestes fonts, els ha de sufragar l'últim posseïdor de la font en cas que aquest posseïdor es pugui identificar; si això no és possible, els costos els ha d'assumir l'operador o, si no n'hi ha, el titular de la instal·lació en què la font va ser detectada, excepte allò en què sigui aplicable l'apartat 8 de la disposició addicional sisena de la Llei 54/1997, de 27 de novembre, del sector elèctric, declarada vigent per la Llei 24/2013, de 26 de desembre, del sector elèctric, i el que, si s'escau, estableixin els protocols a què fan referència els articles 5, 11 i 12.

Article 20. *Inspeccions.*

1. Totes les activitats i entitats que esmenta aquest Reial decret queden sotmeses al règim d'inspecció que competeix al Consell de Seguretat Nuclear, d'acord amb el que disposa la Llei 15/1980, de 22 d'abril, de creació del Consell de Seguretat Nuclear, sense perjudici de les competències d'altres departaments i de les comunitats autònomes.

El resultat de les inspeccions s'ha de fer constar en acta.

2. De conformitat amb el seu caràcter d'agent de l'autoritat d'acord amb el que disposa l'article 43.1 del Reglament sobre instal·lacions nuclears i radioactives, aprovat pel Reial decret 1836/1999, de 3 de desembre, el personal facultatiu del Consell de Seguretat Nuclear designat per dur a terme la inspecció i verificació de les instal·lacions es considera agent de l'autoritat pel que fa a l'exercici del seu càrrec.

En l'exercici de la seva missió, el personal facultatiu esmentat pot anar acompanyat dels experts acreditats que consideri necessaris, i pot accedir, sense avisar i després d'identificar-se, a les instal·lacions objecte d'inspecció.

Article 21. *Infraccions i sancions.*

Les infraccions dels preceptes que conté aquest Reial decret se sancionen d'acord amb el que estableix el capítol XIV de la Llei 25/1964, de 29 d'abril, sobre energia nuclear.

Disposició addicional primera. *Prevenició de riscos laborals.*

En matèria de protecció dels treballadors, són aplicables les normes que contenen la Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenició de riscos laborals, i la normativa que la desplega, sense perjudici del que disposa aquest Reial decret.

Disposició addicional segona. *Protecció de la salut.*

En matèria de protecció de la salut, és aplicable el que estableix la Llei 33/2011, de 4 d'octubre, general de salut pública.

Disposició derogatòria única. *Derogació normativa.*

Queden derogats els articles 10.2, 11 i 12 del Reial decret 229/2006, de 24 de febrer, sobre el control de fonts radioactives encapsulades d'alta activitat i fonts òrfenes, així com totes les normes del mateix rang o inferior en el que contradiguin o s'oposin al que disposa aquest Reial decret.

Disposició final primera. *Modificació del Reial decret 229/2006, de 24 de febrer, sobre el control de fonts radioactives encapsulades d'alta activitat i fonts òrfenes.*

Es modifiquen els apartats 1 i 2 de l'article 1 del Reial decret 229/2006, de 24 de febrer, sobre el control de fonts radioactives encapsulades d'alta activitat i fonts òrfenes, que queden redactats en els termes següents:

1. Aquest Reial decret té per objecte evitar l'exposició dels treballadors i dels membres del públic a les radiacions ionitzants, i la contaminació del medi ambient, com a conseqüència d'un control inadequat de les fonts radioactives encapsulades d'alta activitat.

2. Aquest Reial decret s'aplica a les fonts d'alta activitat que defineix l'article 2. Es consideren excloses del seu àmbit d'aplicació les fonts l'activitat de les quals hagi disminuït fins a un nivell inferior als valors d'exempció que estableixen les taules A i B de l'annex I del Reglament sobre instal·lacions nuclears i radioactives, aprovat pel Reial decret 1836/1999, de 3 de desembre, i la Instrucció IS/05 del Consell de Seguretat Nuclear.

Disposició final segona. *Referència al Reial decret 229/2006, de 24 de febrer, sobre el control de fonts radioactives encapsulades d'alta activitat i fonts òrfenes, a la Llei 15/2012, de 27 de desembre, de mesures fiscals per a la sostenibilitat energètica.*

La referència a l'article 11.2 del Reial decret 229/2006, de 24 de febrer, sobre el control de fonts radioactives encapsulades d'alta activitat i fonts òrfenes, article derogat en aquest Reial decret, que es fa a l'article 20 de la Llei 15/2012, de 27 de desembre, de mesures fiscals per a la sostenibilitat energètica, s'ha d'entendre feta a l'article 5 d'aquest Reial decret.

Disposició final tercera. *Títol competencial.*

Aquest Reial decret es dicta a l'empara del que disposa l'article 149.1. 29a, 7a i 23a de la Constitució, pel qual s'atribueix a l'Estat la competència exclusiva en matèria de seguretat pública, legislació laboral i legislació bàsica sobre protecció del medi ambient, respectivament.

Adicionalment, l'article 10 es dicta a l'empara de l'article 149.1.10a de la Constitució, pel qual s'atribueix l'Estat la competència exclusiva en matèria de comerç exterior, i la disposició addicional segona es dicta a l'empara de l'article 149.1.16a de la Constitució, pel qual s'atribueix l'Estat la competència exclusiva en matèria de bases i coordinació general de la sanitat.

Disposició final quarta. *Incorporació de dret comunitari de la Unió Europea.*

Mitjançant aquest Reial decret s'incorporen al dret espanyol els articles 4.21), 4.60), 4.76), 4.78), 16, 92, 93, 94 i 95, i els articles 1 i 2 pel que fa a les fonts òrfenes, de la Directiva 2013/59/Euratom del Consell, de 5 de desembre de 2013, per la qual s'estableixen normes de seguretat bàsiques per a la protecció contra els perills derivats de l'exposició a radiacions ionitzants, i es deroguen les directives 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom i 2003/122/Euratom.

Disposició final cinquena. *Habilitació per al desplegament reglamentari i l'aplicació.*

1. Els titulars dels ministeris per a la Transició Ecològica i el Repte Demogràfic; de l'Interior; de Sanitat; de Treball i Economia Social, i de Transports, Mobilitat i Agenda Urbana, en l'àmbit de les seves competències, poden dictar les disposicions oportunes per al desplegament i l'aplicació del que estableix aquest Reial decret.

2. El Consell de Seguretat Nuclear, en l'àmbit de les seves competències, pot dictar instruccions, circulars i guies o normes tècniques per facilitar l'aplicació d'aquest Reial decret.

Disposició final sisena. *Entrada en vigor.*

Aquest Reial decret entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Madrid, 10 de març de 2020.

FELIPE R.

La vicepresidenta primera del Govern i ministra de la Presidència, Relacions amb les Corts i Memòria Democràtica,

CARMEN CALVO POYATO